SVOBODA **СВОБОДА**

UKRAINIAN DAILY **УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК**

Пам'ятайте про Україну!

VOL 5. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 15, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 15-го ВЕРЕСНЯ 1989 Ч. 175. РІК XCVI.

Привіт НРУП від СКВУ

(Внизу подаємо повний текст писемного привіту Президії і учасникам установчого з'їзду НРУП від Президії СКВУ, висланого до Києва з Торонто 6-го вересня ц.р.)

Хвальна Президіє, Світлий З'їзде!

Президія Світового Конґресу Вільних Українців, довідавшись про ваші установчі збори Народного Руху України,засилає вам найщиріші побажання якнайкращих успіхів у ваших нарадах для добра українського народу.

Одночасно Президія СКВУ запевняє вас про постійну моральну допомогу і зобов'язується здійснювати ті ваші вимоги, які ми вважаємо, що вони для вас необхідні, зокрема в інформації зовнішнього світу про ваші змагання в демократизації країни й суверенности Української Республіки.

Щасти Вам Боже!

За Президію

Юрій Шимко
президент

Василь Верига
генеральний секретар

Пастор В. Домашовець очолив Об'єднання Євангельско-Баптистських Церков

Філядельфія. — У днях від 1-го до 3-го вересня ц.р. тут відбувся 44-ий З'їзд Єб'єднання Українських Євангельсько-Баптистських Церков у ЗСА під гаслом „Наближення до Бога й народу". Це був особливий з'їзд, бо в ньому взяли участь багато делеґатів і гостей із ЗСА, Канади та України (втікачів і тих, що повертаються в Україну було біля 100 осіб). Прибула також численна делеґація з Каліфорнії на чолі з пасторами мгр-ом Олександром Гурином і Марком Бучком, який недавно прибув із Чернівець, Україна.

З'їзд відкрито багатолюдним Богослуженням в п'ятницю ввечорі, 1-го вересня. У суботу на протязі цілого дня відбувалися ділові наради, звіти уступаючої управи, приймалися резолюції та вибори нової Управи Об'єднання на наступні три роки.

У резолюціях з'їзд домагається леґалізації та повної свободи для Українських Церков в Україні і апелює до совєтського уряду „цілком скасувати реєстрацію Церков і релігійних установ, як недемократичне явище, та розв'язати Раду в справах релігії при Раді Міністів СССР, як зайву в демократичних умовах установу". „Такий позитивний крок до повної демократизації переконає нас — говориться в резолюції — і цілий світ, що Совєтський Союз нарешті стає на шлях до правдивої свободи совісті і що гласність і демократизація починають діяти".

У своєму слові генеральний секретар об'єднання і голова Всеукраїнського Братства, пастор Олекса Гарбузюк, обвинуватив Російську Православну Церкву та деякі євангельські церкви в сприянні русифікації України. „Це ми мусимо змінити", — говорив звітодавець. — „Нам треба дати українські Біблії для України та змінити хвилю русифікації на духа євангелізації в Україні". Після цього заклику з'їзд прийняв рішення шукати шляхів для друку десять мільйонів Біблій для України в наступних кількох роках.

Під час післяобідньої сесії з'їзд обрав керівні органи об'єднання на наступну трирічну каденцію. Управу об'єднання очолив український баптистський теолог, пастор Володимир Домашовець, його заступником обрано пастора Ярослава Папроцького; пастор мгр Дмитро Марійчук, секретар, пастор Богуслав Штурма, заступник, пастор Михайло Якубович, скарбник, пастор Овдій Хрипчук, заступник, пастор Микола Тарасюк, член Управи, і пастори Іван Ковальчук, Марко Бучок і Микола Бездітко — кандидати.

В суботу ввечорі відбулося велике Богослуження під проводом голови молоді, Володимира Патруна, на якому головним промовцем був д-р Арчі Ґолді, чільний діяч Світового союзу баптистів, пастори якого обслуговують понад 80 мільйонів вірних по цілому світі. Цей союз друкує тепер 100,000 українських Біблій. Під час цього Богослуження представник Українського Народного Союзу — Степан Гавриш виголосив слово привіту від Батька-Союзу, вручив пожертву і передав привітання з побажанням від Головного Уряду УНС, очоленого д-ром Іваном Флисом.

У неділю вранці відбулося велике Богослуження, на якому співали хори конвенції під орудою диригента Івана Ковальзецького та грала оркестра філядельфійської церкви. Головними промовцями були — д-р А. Голді з Вашінґтону та пастор В. Домашовець. На заклик останнього промовця дати Україні Слово Боже, слово свободи й життя — Святу Біблію, побожні богомільці пожертвували на Біблії для України 44,000 дол.

Увечорі о годині 6:30 відбулося Місійне Богослуження та закінчення з'їзду. Головними промовцями були пастори — мґр О. Гурин із Каліфорнії та голова Всеукраїнського Братства О. Гарбузюк. Останній говорив про наближення до рідного народу й закликав присутніх любити свій народ, служити йому, заступатися за нього, молитися за нього, зберігати його культуру та говорити рідною українською мовою, „бо хто мову забуває, того Бог карає".

Опубліковано спогади А. Хелемендик-Кокот

Торонто. — Цього року, тут з видавництва Віктора Поліщука і за його мовною редакцією, вийшла 360-сторінкова книжка Антоніни Хелемендик-Кокот п. з. „Колгоспне дитинство й німецька неволя".

Книжка ця — це спогади авторки про часи колективізації, часи штучного голоду в Україні, про переслідування совєтської влади, а водночас про прихід німецьких військ під час гітлерівської окупації українського народу. В книжці цій — багато знімок із родинного альбому А. Хелемендик-Кокот та їхніх приятелів і знайомих, що підкреслюють та ілюструють тодішні події та тісне згуртування їхньої родини.

Цю книжку — в ціні 26-ти дол. — можна набути, звертаючись на адресу авторки: Antonia Kokot, 228 Cabot St. Oshawa, Ont., L1Y 5S1.

ЗАКОРДОННА ПРЕСА ПИШЕ ПРО З'ЇЗД НРУ

Джерзі Сити, Н.Дж. — Політичні аналітики і кореспонденти останнім часом все більше уваги приділяють Україні й уважно стежать за всім, що там відбувається.

Наприклад, кореспонденти газети „Вашінґтон Пост" Майкл Доббс і лондонського тижневика „Сандей Таймс" Пітер Міллар відзначають, що Україна є основною ланкою в структурі СССР і всезростаючий націоналістичний рух у республіці може зіграти вирішальну ролю в історії Совєтського Союзу. Втрата При балтики, пише М. Доббс, була б для совєтської імперії прикрим явищем та цю втрату вона зможе пережити без особливих ускладнень. Втрата ж України неминуче привела б до краху імперської структури.

Важливість України „для молодої совєтської держави" неодноразово підкреслював і Ленін, котрий ще в 1918 році твердив: „якщо ми втратимо Україну, ми втратимо все". Міхаіл Ґорбачов у своїх виступах також кілька разів наголошував, що заворушення в Україні поставлять під загрозу існування всієї совєтської системи.

М. Доббс і П. Міллар, що були присутні на з'їзді НРУП в Києві з 8-го до 10-го вересня ц.р. повідомляють, що з'їзд висунув вимоги багато в чому подібні до вимог прибалтийців. Скажімо, учасники з'їзду Народного Руху України вимагають перетворити СССР на конфедерацію незалежних республік. Вони також одностайно закликають надати Україні політичної та економічної незалежности. Багато промовців засуджували насильницьку русифікацію населення України і таке ж насильницьке забруднення навколишнього середовища. Протестували проти забудови України атомними електростанціями з урахуванням того, що аварія в Чорнобилі позначилася перш за все на територіях України, оскільки Чорнобильська АЕС також розташована на території республіки.

М. Доббс зазначає, що коли б Україна висунула такі ж вимоги, як республіки Прибалтики, котрі вимагають повного відділення, запровадження республіканського громадянства і незалежної власної валюти, то це було б смертельним ударом по реформах Ґорбачова. Але на його щастя Україну населяють багато різних народностей, в тому числі й росіяни, і неформальні організації враховують цей факт. Найбільш національно свідоме населення є в західніх областях України, де ще не відмерли релігійні традиції і вижила у підпіллі УКЦ. Східні області, особливо Донбас, значною мірою зрусифіковані, тому в цих областях народ вимагає в основному економічної незалежности.

Українська національна самобутність старанно й цілеспрямовано нищилась протягом багатьох десятиліть. Скажімо, тільки штучний голод 1932-33 років, влаштований Сталіним, поглинув близько 6-ти мільйонів українців, пляномірно нищилась українська інтеліґенція і пригноблювалась національна культура.

М. Доббс наводить слова багато літнього українського політв'язня і голови УГС Левка Лук'яненка, котрий відзначив, що народи прибалтійських республік до Другої світової війни 20 років жили в умовах незалежности. „За ці роки, — сказав Л. Лук'яненко, — Прибалтика звідала почуття

(Закінчення на стор. 4)

Зальцбурзька гімназія запланувала з'їзд на Союзівці

Союзівка. — Організаційний комітет пригадує, що 11-ий з'їзд зальцбурзької гімназії відбудеться в днях 7 — 8-го жовтня на Союзівці.

В програмі з'їзду: реєстрація, товариська зустріч, короткі чаради, мистецька програма, а опісля забава під звуки оркестри Б. Гірняка.

Кімнати слід замовляти в управі Союзівки, тел.: (914) 926-5641.

У Лігайтоні відбудеться осіння зустріч дивізійників

Лігайтон, Па. — Ще лиш кілька тижнів і Оселя ім. Олега Ольжича оживе шумом автомобілів, гомоном голосів, вітанням дивізійників їхніх ще з-давен-давна друзів і знайомих, що в суботу, 23-го вересня зустрінуться на щорічному і традиційному печенні бараболі. Як і кожного року зустріч цю влаштовують Станиці Братства Дивізійників колишніх вояків 1-ої Української Дивізії УНА Лігайтону і Філядельфії, Па. Господарем цього товариського дозвілля є Орест Грабик — колишній голова цієї Оселі, сьогодні голова Станиці Дивізійників у Лігайтоні.

У першій частині пополудневої програми, що розпочнеться о год. 2-ій, „головна атракція" — печення бараболі; церемоніялом цього „діла" щорічно і ревно займається Євген Михайлів. Мистецькою точкою цієї сієсти буде виступ народного танцювального ансамблю „Казка" з Мек-Аду — землі, де 100 років тому поселилися перші українські еміґранти. У складі цієї групи, керівником якої є Галина Козак, виступлять: Павлина Дуда, Сандра Минарчик, Йосиф Жуковський, Михайло Дуда та Дарія Деревецька. Ансамбль здобув своє артистичне реноме і популярність завдяки його успішним виступам на українських і американських сценах. Цього пополудня гості матимуть теж змогу вгощатись добірним буфетом, що його рік у рік приготовляють місцеві пані.

У другій частині вечірньої програми, цього ж дня, о год. 9-ій вечора — забава при звуках оркестри Богдана Гірняка, популярно званого „Няком"; усією забавою, включно із випровадженням маршу з участю усіх присутніх на залі, вестиме аранжер Мирослав Прончак. Отже, можна сподіватись, що як і в минулому, так і цим разом — оркестра і аранжер створять одноцілу гармонійну „двійку", надаючи забаві елеґантного тону і безжурного настрою.

За інформаціями в справі нічлігу слід телефонувати до голови цієї ж Оселі Степана Селешка на число: (215) 377-4621.

З'ЇЗД АШАФЕНБУРЗЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

Союзівка. — Тут в днях 23-24-го вересня ц.р., на привітній оселі УНСоюзу, відбудеться другий з'їзд ашафенбурзької гімназії. Комітет запрошує до участи професорів, всіх товаришок і товаришів. Кімнати треба замовляти прямо через управу Союзівки телефонуючи на число (914) 626-5641. Участь у З'їзді зголошувати до членів комітету д-ра Олександра Серафина число (313) 646-5882 і Юрія Штогрина число (516) 785-5211.

Пам'ятник Т. Шевченкові стоятиме на обраному народом місці

Це місце вибрав нарід під пам'ятник Т. Шевченкові у Львові. Міська влада вкінці затвердила цей проєкт.

Львів. — Тут відбулося засідання жюрі республіканського конкурсу на кращий проєкт пам'ятника Тарасові Шевченкові. Як повідомила обласна газета „Вільна Україна", враховуючи побажання більшости мешканців міста, жюрі визначило місце спорудження майбутнього пам'ятника на проспекті Леніна між вулицями Жовтневою і Ґорького.

При вирішенні питання, де стояти пам'ятникові волелюбному Кобзареві не обійшлося без бурхливих емоцій. Про це розповідається у статті П. Романюка „Пам'ятник", опублікованій в газеті „Культура і життя" з 27-го серпня ц.р. Багато було різних пропозицій. „Якщо Т. Шевченко — символ України, то й пам'ятник мусить бути в 'абсолютному центрі' Львова", — твердили одні. Другі пропонували спорудити його на камерній Галицькій площі між міським базаром і торговою зоною. Інші — на п'ятачку в кінці проспекту Т. Шевченка або на самому проспекті. Пропонували й розлогий майдан за Пороховою вежею, Шевченківський гай тощо. Останнім часом більшість населення схилялась до думки, що найліпше місце для пам'ятника на проспекті Леніна між пам'ятником А. Міцкевичу і пам'ятником В. Леніну, біля театру опери і балету ім. І. Франка. Якраз посередині цього проспекту люди й хочуть бачити пам'ятник Т. Шевченкові. Однак місцева влада довго чинила опір, намагаючись заховати пам'ятник у якийсь глухий закуток.

Не слід також забувати, пише Романюк, що й польські власті колись противились появі пам'ятника Т. Шевченкові у Львові. А тепер це роблять ідеологи застійного типу, всіляко зволікаючи, а коли народ почав активно вимагати, то змушені були погодитись: хай пам'ятник буде, але десь там, не дуже на виду. Проте вийшло так, як сказав на одному з мітинґів поет Роман Лубківський: „Пам'ятник Кобзареві стоятиме там, де вкаже народ".

П. Романюк розповідає, що наприкінці минулого місяця у Львові відкрито вже другу виставку проєктів пам'ятника Т. Шевченкові. „В багатьох проєктах, — пише автор, — попри наче б розмаїті рішення переважають вторинність, схематизм, компіляції і, сказати б, втома від довгого пошуку, який не увінчується відкриттям. Загалом панує дуплетний стереотип — скульптурна постать плюс архітектурно-пластичний додаток 'пояснюючих' та 'врівноважуючих' стел, колон, концентричних кіл. Чи не найслабше — самі постаті. Традиційно насуплені, наївно драматизовані, довільно й бездумно стилізовані (одну скульптуру, де поет — у якомусь дивовижному хи-

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

РЕЧНИК МІНІСТЕРСТВА закордонних справ СССР Ґеннадій Ґерасімов назвав „незвичайним і несподіваним" рішення Мадярщини допомагати громадянам Східньої Німеччини у втечі в Західню Німеччину, але покликався на заяву офіційного агентства, яке оголосило, що „Мадярщина несе відповідальність за ситуацію, що створилася". „Я вважаю, що існують леґальні шляхи виїзду з країни. (Для громадян Східньої Німеччини) нема причин втікати через Мадярщину", — заявив Ґерасімов, віддзеркалюючи точку зору совєтського уряду. Відповідаючи на запитання, чи не хвилює його масова втеча німців зі Сходу на Захід, Ґерасімов сказав: „Звичайно. Тим більше, що між нашими союзниками (Мадярщина і Східня Німеччина) виникли розбіжності". Ґерасімов сказав також, що східньонімецьких громадян не можна вважати втікачами, бо вони не зазнавали ні політичних, ні релігійних, ні будь-яких інших переслідувань.

СПЕЦІЯЛЬНА КОМІСІЯ грецького парляменту, яка розслідує обвинувачення на адресу колишнього прем'єр-міністра країни Андреаса Папандреу, повідомила про передачу дальшого слідства в руки спеціяльно створеного трибуналу на чолі з президентом Верховного суду республіки. А. Папандреу, зокрема, обвинувачують в зловживанні службовим становищем: в підслуховуванні і записуванні телефонічних розмов його політичних противників і навіть союзників з соціялістичної партії.

НЕДАВНО У МІСТІ Куйбишев на Самарській площі була розігнана демонстрація Демократичної спілки, „присвячена" 71-ій річниці початку „червоного терору". На початку демонстрації були затримані члени Демократичної спілки В. Сураєв, Ю. Бехчанов і член екологічного клюбу А. Жиґло, якого при затриманні побили. Пізніше були заарештовані Ваулін і Ясюк. У стихійному мітингу, який тривав на Самарській площі дві з половиною години, взяло участь коло 300 осіб.

ВТІКАЧІ З КОМУНІСТИЧНОГО В'єтнаму, які на човнах дісталися до Гонк Конґу, були тимчасово розміщені на невеликому острівці Тай А-Чав, що входить до складу цієї британської колонії. У таборі, що нараховує понад 2,500 втікачів, спалахнула епідемія холери, черевного тифу і малярії. Місцевий уряд терміново улаштував тут польовий шпиталь, ізолювавши хворих, а решту втікачів евакуювали з острова.

ВЕРХОВНИЙ СУД ВІДЛОЖИВ РОЗГЛЯНЕННЯ СПРАВИ І. ДЕМ'ЯНЮКА

Єрусалим, Ізраїль. — Як подає агентство Ассошіейтед Пресс Верховний суд прихилився до прохання жидівського адвоката Йорама Шефтеля, щоб переложити розглянення відклику Івана Дем'янюка з приводу нових фактів, які оборона мусить прослідити в ЗСА та які хоче представити судові.

Остаточний реченець коли відклик має бути представлений Верховному судові є 14-го травня 1990 року.

І. Дем'янюк перебуває у тюрмі в Єрусалимі, засуджений на смерть в квітні 1988 року за те, що будьтоби причинився до смерти жидів у концентраційному таборі в Треблінці.

Студенти з Полтави підкреслюють своє українство

Джерзі Сити, Н.Дж.(О. К). — Маленьке американське містечко Ґрінфілд, положене в повіті Пайонір Веллі стейту Массачусеттс були господарем для групи українських студентів із Полтави на підставі запрошення американської організації миру. Гостями є 26 студентів в тому 18 мужчин і 8 жінок у пересічному віці 22-23 роки, які перебувають тут від 24-го серпня до 11-го вересня ц.р., розміщені по різних американських родинах.

Виміна прийшла наслідком відвідин членів „Моста миру" зі ЗСА в Україні. Конкретно двоє із членів американської прогульки миру до СССР перебували в 1988 році у Полтаві, а що вони саме походять із повіту Пайонір Веллі, — рішили найбільше місто в цьому повіті Ґрінфілд вибрати як посестру Полтави. На цій підставі тепер приїхала тут група студентів.

Ними зацікавилися не лише місцеві мешканці, але особливо українські. У родини проф. Ярослава Лешка перебувало двоє студентів і саме проф. Я. Лешко, що тепер є деканом факультету історії мистецтва у Смит коледжі подав нам телефонічно усі інформації про тих цікавих гостей.

Проф. Я. Лешко з приємністю ствердив, що усі студенти дуже свідомі свого українства говорять поміж собою українською мовою та підкреслюють публічно свою українську приналежність. Коли вони відвідали місцевий суд, де їм дозволено прислухуватися до розправи, на запит судді чи вони росіяни в унісон відповіли, що ні — українці. Вони також у розмовах підкреслюють, що змінені обставини в СССР дозволяють одверто критикувати економічні браки і русифікацію в Україні. Для молодих гостей з Полтави ці дві проблеми стоять також на першому місці, але згідно із їхніми інформаціями в Полтаві вже бачиться відродження української мови. Там основано Товариство „Рідне Слово", яке бореться за українізацію Полтави.

Група студентів Педагогічного Інституту в Полтаві, що була тут на відвидинах, вже двічі зібралася в домі Алли і Я. Лешків, де своїм співом, щирістю та теплим відношенням захопила усіх присутніх американців.

Вони були гостями української католицької парохії св. Духа в Савт Дірфілд, де заходами пароха о. Василя Юлія влаштовано їм прийняття та взяли вони участь у недільній Службі Божій.

Українські студенти мали також нагоду бути учасниками місцевих імпрез, як рівнож були в Смит коледжі в часі відвідин там дружини президента ЗСА Барбари Буш.

У зв'язку з приїздом студентів, американські організатори, як подав проф. Я. Лешко, випустили інформаційну летючку для родин, що приймали гостей, в якій крім пояснень про саме місто Полтаву та його історію є правильні та теплі інформації про українців з підкресленням, що в українців є сильні національні сантименти та їх не можна мішати з росіянами.

НАРАДИ ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО КОМІТЕТУ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Шевченківський Комітет для відзначення 175-річчя від народження Тараса Шевченка, повідомляє членів Комітету, а також усіх представників організацій, що наступне засідання Комітету відбудеться в понеділок, 18-го вересня ц.р., в домі НТШ, 4-та авеню ч. 63, в год. 6-ій по полудні.

В АМЕРИЦІ

ПЕРЕДБАЧАЮЧИ цілий ряд протестів зі сторони старших віком громадян ЗСА з уваги на нові податки, Білий Дім вперше натякнув на те, що сприятиме модифікації медичного пляну, метою якого є обезпечення старших віком громадян від колосальних коштів довготривалих захворінь. Речник республіканської меншости в Конґресі Нют Ґінґрич, конґресмен з Джорджії, заявив, що, беручи під увагу нарікання старших віком громадян впродовж минулого літа, Уряд президента Джорджа Буша поважно застановляється над можливостями великої модифікації та цілковитим відкиненням оподаткування.

У НАЙНОВІШОМУ науково-дослідному звіті про запотребування академічного ринку праці, виявляється, що коли в найближчому часі не зробиться відповідних запобіжних кроків то коледжі та університети ЗСА опиняться перед великою проблемою недостачі викладачів, зокрема гуманістичних наук і соціології. Всупереч різнородним припущенням цей докладний звіт вказує, що запотребування виникне не з уваги на великий відхід професорів на пенсію, але на збільшення студентів. Цей науково-дослідний звіт виготовили Вілліям Бовен, колишній декан Принстонського університету, а теперішній президент фундації ім. Ендрю Меллона, і Джулі Енн Соза, випускниця Принстонського університету, яка тепер продовжує студії в Оксфордському університеті.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ у вівторок, 12-го вересня ц.р., схвалила законопроєкт, який заборонятиме палення американського прапора. Цей законопроєкт внесено в наслідок рішення Верховного Суду ЗСА, що такі вчинки громадян, як палення прапору є забезпечені Конституцією. Схвалення цього законопроєкту перейшло голосами 380 до 38, а демократичні провідники Палати Репрезентантів сподіваються, що цей запропонований ними законопроєкт відверне увагу громадян від журби за долю свого прапора й цим самим припинить заходи про зміну Конституції цих, які уважають, що такий законопроєкт є недостатньою запорукою збереження святости прапора ЗСА. Все ж таки серед законодавців і ліберальних політиків існують побоювання, що зміна Конституції в цій справі може бути небезпечним причинком до нарушення Хартії Прав.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money-order payable to "Svoboda"

Postmaster Send address changes to
"Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N J

P O Box 346 Jersey City, N J 07303

Відкриті двері до волі — шалена радість

На телевізійних екранах можна було бачити, як тисячі втікачів із Східньої Німеччини, почувши в Будапешті з гучномовців заяву мадярського міністра закордонних справ Ґюля Горна, що їм вільно їхати, куди захочуть, — підскакували з радости, кричали, сміялися і плакали. Це була зворушлива сцена у Будапешті у минулу неділю, 10-го вересня 1989 року. 7,000 втікачів таборували на вулицях Будапешту, 8,000 різними нелеґальними способами втекли вже раніше, користаючи із скасування Мадярщиною дротяних застав на кордоні до Австрії. Але на Мадярщині було тоді ще яких 100,000 східньонімецьких туристів і багато з них, почувши ту заяву, подумали, чи не скористати з нагоди, плюнути на все, що залишили під комуністичним режимом і шукати волі. Їхали почерез Австрію до Західньої Німеччини автами, поїздами, як хто міг, як кому попало. На австро-німецькому прикордонні у Баварії, були вже раніше приготовані тимчасові переходові бараки. Всі втікачі іх Східньої Німеччини отримують автоматично громадянство Німецької Федеративної Республіки і держава у співпраці зі суспільними організаціями дбає, щоб усі дістали помешкання і працю.

Це суто політична подія, яка страшенне компромітує комуністичний режим у Східній Німеччині та взагалі комунізм, від якого люди масово втікають у 1989 році. Східньонімецький комуністичний уряд проголосив лайливу заяву на адресу також комуністичної Мадярщини і демократичної посестри Західньої Німеччини. Мовляв, мадярський уряд зламав існуючий договір усіх „соціялістичних" країн та під плащиком гуманітаризму переводить торг живими людьми. Це був прозорий натяк на Західню Німеччину, яка буцімто заплатила грубі гроші Мадярщині, щоб не робити труднощів втікачам. Однаково мадярські як і західньонімецькі керівні державні мужі рішуче заперечили цій інсинуації. Названий вгорі мадярський міністер закордонних справ заявив, що він зумисне стримався довший час із рішенням, щоб дати час і змогу східньонімецькому амбасадорові у Будапешті переконати втікачів, щоб вони верталися додому. Комуністичний уряд Східньої Німеччини обіцяв втікачам амнестію та прихильно поладнати скарги окремих втікачів. Найбільше скарг було на те, що некомуністам у Східній Німеччині відмовляють працю та шантажують, щоб вписуватися до партії. Те заманювання й обіцянки не переконували людей, які від 1949 року мали вже досить часу вивчити на власній шкурі суть комунізму. Від 1976 року панує там диктатура генсека Еріха Гонекера, німецького сталініста, заскорузлого марксиста, противника всяких реформ „перебудови" Ґорбачова.

Для уряду Західньої Німеччини масовий наплив втікачів із Східньої Німеччини — це в теперішній ситуації економічний тягар. У масі німці пацифісти, із страху перед Совєтським Союзом — русофіли. Ґорбачов у них більш популярний, як Джордж Буш. Але вони все ж патріоти своєї країни й ідеологічний їхній гін радше до неонацизму, а не комунізму. І тому однаково західньонімецький канцлер Гельмут Коль як і міністер закордонних справ Ганс Дітріх Ґеншер склали дуже прихильні заяви щодо обов'язку сердечно прийняти всіх земляків-втікачів. Гельмут Коль, який куди сердечніше вітав Міхаїла Ґорбачова, як Джорджа Буша, все ж заявив, що його обов'язком є сприяти демократичним рухам у комуністичних країнах. Політичне значення та втеча людей із Східньої Німеччини у тому, що Мадярщина (як і Польща, Чехо-Словаччина, Східня Німеччина, Болгарія і Румунія) є все ще членом Варшавського пакту під командою Москви, Мадярщина як і Польща не згадують про можливість виступлення з отого військового комуністичного бльоку, відповідника демократичного союзу НАТО. Але політично й ідеологічно Мадярщина йде слідом за Польщею, щораз ближче до створення уряду у Будапешті під кермою некомуніста. На Мадярщині, як і в Польщі, — як про це тут уже була мова, — велику (чи не головну) ролю грає Католицька Церква. Разом з комунізмом гине атеїзм — духовий спричиник руїни. Хрест переміг серп і молот.

Політика сплітається з людським життям. Ялтинська конференція і Потсдамський мировий договір з 1945 року запроторили 17 мільйонів німців під комуністичний режим. Здвигнений у 1961 році внутрішньо- берлінський мур ганьби не викоренив туги східніх німців за волю.

Теперішня втеча німців з-під комуністичної системи — політична подія, але й незабутнє переживання тисячі молодих і старших людських істот, що вихопились з неволі на волю.

Д-р Олег М. Волянський

ЛІБЕРТАРІЯНСЬКІ АМЕРИКАНЦІ ПРОЗРІВАЮТЬ

Першого вересня цього року минуло пятдесят років з того часу, коли почалася Друга світова війна і хоч вже минуло 44 роки від її закінчення, то американські засоби масової інформації продовжують обговорювати цей епізод односторонньо, критикуючи „нацистів" за їхню злочинну діяльність та ґльорифікуючи „альянтів", як оборонців людства і втілення гуманности. Найбільше уваги, все ж таки, віддавалося „голокостові", слову, що його собі монополізують жиди як вираз гітлерівського винищування їхнього народу. Про „голокост" говориться як про щось унікальне, що нічого подібного до нього ще не було перед тим. Коли згадати про інший голокост, як наприклад, голод-ґеноцид, що його доконали над українським народом Сталін та його кати, такі як Каґанович, Хатаєвич і йому подібні, то жидівські кола чомусь обурюються на таке, мовляв, ніхто інший не сміє присвоювати собі слова „голокост", бо жодна трагедія не може рівнятися із їхньою, а подекуди натякають на антисемітизм.

Донедавна лише консервативні та католицькі кола в Америці виразно критикували совєтський терор та масове винищування населення, а, назагал, засоби масової інформації говорили про „неврожай", „колективізацію" і взагалі називали критицизм, скерований проти СССР, „пересадним" або „наклепами нацистів". Останніми часами ситуація почала мінятися. Завдяки лібералізації в СССР вже навіть совєтська урядова преса говорить про народовбивства доби Сталіна. Світ довідався про те, що 200-300,000 людей, похованих у масових гробах у Куропатах біля Мінська, були розстріляні в роках 1937-1941; і світ довідався, що 200-300,000 осіб, похованих у масових гробах у Биківні біля Києва, — це не жертви нацизму, як це було офіційно проголошувано, але жертви сталінського режиму. Зустрінувшись із такими фактами, навіть серед американських ліберальних кіл починають появлятись голоси, що пропонують ревізію дотепер прийнятих істориками поглядів про події в Европі, починаючи від 1917 року. Говориться про те, що злочини комунізму доби Сталіна перевищують злочини „нацистів" та що навіть західні „Великі демократії" не такі то вже були гуманні, як про них звикли говорити.

В американському журналі „Ліберті", що є органом „лібертаріянської" та „клясичної ліберальної" думки, у числі за вересень 1989 року, появилася незвичайна, коли взяти під увагу середовище, що її видає, стаття під заголовком „Табу проти правди. Голокости та історики". Автор статті Ралф Райко, професор історії Стейтового університету Ню Йорку в Баффало, кидає виклик дотеперішним історикам, які однобічно представляли події в Европі після Першої світової війни", і каже: „Перед суд історії треба поставити всі терористичні держави великої міри, без огляду на те, якого етнічного походження є вони чи їхні жертви. Неприпустимою річчю є заплющувати очі на діла одних, а рівночасно такі самі діла других називати безсоромними, жахітливими та огидними злочинами". Автор каже, що тяжко є ствердити докладне число жертв совєтського режиму, але достовірні обліки за роки 1930-1941 вказують на те, що лише за цей період понад сорок мільйонів совєтських громадян впало жертвою розстрілів, урядом переведеного штучного голоду та концентраційних таборів.

Тут можна би додати, що, взявши під увагу голод 1932-33 років, розміщення масових гробів та статистичні дані, — найбільше потерпів український нарід, а вслід за ним — білоруський. Факт масових вбивств цивільного населення совєтською владою, каже автор, був добре відомий Рузвелтові та Черчілеві, однак це не перешкодило їм привітати у червні 1941 року СССР як свого союзника. Знову можна тут додати, що Френклін Деляно Рузвелт із своїм урядом знав про голод-ґеноцид в Україні та не зважаючи на це (а може й тому?), у 1933-му трагічному для нас році, вперше визнав комуністичний уряд в Москві і установив дипломатичні стосунки між ЗСА і СССР.

Ралф Райко розглядає у своїй статті „Полеміку істориків" („Гісторікенштрайт"), що розгорілася і „палає" тепер у Західній Німеччині; після появи у 1987 році книжки під заголовком „Европейська цивільна війна 1917-1945". Автор цієї книжки Ернест Нольте, історик, професор Вільного Університету в Берліні, твердить, що жидівського голокосту не можна розглядати як відокремлене, унікальне явище. Він вказує на те, що не Гітлер, але комунізм увів у модерну Европу жахіття масових убивств. Він пригадує нам, що ще у 1920 році „старий большевик" Зінов'єв (Апфельбавм) відверто казав, що „в Росії треба буде виелімінувати десять мільйонів людей". В Европі, особливо у Центральній і Східній, знали про жорстокості комуністів, і тому й нічого дивного, що европейці їх ненавиділи, а зокрема жидів, які творили велику пропорцію большевицьких провідників, та таку ж пропорцію в каральних органах ЧеКа, ҐПУ, НКВД, КҐБ. Тут Райко, щоб злагіднити цей закид, додає від себе, що жиди творили ще більшу пропорцію серед „меншовиків", які, адже, терору не здійснювали.

Німецький історик Е. Нольте далі каже, що европейці також знали, про терор —

(Закінчення на стор. 3)

Броніслав Туміловіч

(з польського М. М. Федорів)

„Віщували нам, що з нас сліду не стане"

Злітаються, як перелетні птахи з різних сторін краю до Кошаліна кожного місяця на два дні, або на десять днів літом і зимою в часі вакацій. Це українська молодь, яка в нічому не різниться від молоді, що студіює чи вже по студіях. Але в неї це питоме, що має виразне почуття національної свідомости, з пошаною до своїх традицій — мови й пісні, що винесла вона із своїх домів — своїх матерів і батьків. Молодь, про яку говоримо, це члени хору, що існує уже два роки, в якому начислюється під цю пору 60 молодих хористів — хлопців і дівчат, а диригентом його є відомий нам Ярослав Полянський, засновник чоловічого хору „Журавлі", яким провадив 10 літ, мистецький дорадник „Лемковини" й „Ослов'ян" та засновник і диригент Камерного хору, який діє при церкві ОО. Василіян у Варшаві. Протектором мішаного хору молоді в Кошаліні є отець декан Володимир Пирчак, а Камерного хору молоді генеральний вікарій на північну Польщу Йосафат Романик, ЧСВВ. (Саме цей Камерний хор, як уже було заповіджено, має у першій половині жовтня ц. р. загостити до ЗСА і Канади із своїми концертами). Коли ж члени „Камерного хору" є тільки з міста Варшави й у жіночому складі, так члени мішаного хору в Кошаліні є з широких теренів Польщі, де лише осіли переселенці-лемки при кінці Другої світової війни. У часі т. зв. кошалінського злету молоді, проблему замешкання й прохарчування розв'язують місцеві парохіяни, а місце для проб хору дає отець декан при своїй церкві. Ці молоді хлопці й дівчата, це вбільшості учні середніх шкіл, які зчасом створять поважну репрезентацію української національної меншости в Польщі, чи пак культурно політичну еліту.

Запитаний Ярослав Душкевич, студент історії в кошалінському університеті, — чи ця молодь мала б бути майбутньою українською інтелігенцією, відповідає: хотіли б ми нею бути, щоб творити окрему культуру, а не тільки бути відтворцями тих культурних вартостей, що вже є за нами. А для мене це дуже важливе, що я є свідомий хто я є і що я себе віднайшов, завдяки українському зорганізованому середовищу, з браку якого багато з нашої молоді відійшло й засимілювалося в середовищі польському. Мої батьки, які приїхали з Бескидів, мають ще зв'язок зі своїми земляками, а я, щоб не забути про свою країну, щороку їду, як до свого дому, до свого села Берізки, над Соліною, де вродився мій батько. Я хотів би там повернутись й осісти напостійно. Багато тепер так і робить, хоч дехто лише на якийсь час. Багато з молоді користає із щорічних з'їздів у Карпатах, не тільки із-за туристичних, але й патріотичних мотивів, бо в часі їх перебування в Бескидах доводять до ладу цвинтарі, де поховані їхні предки і ще не зовсім знищені церкви, де вони молилися. Там і інший клімат, краса і почування як у більших містах і середовищах. А наш хор, це не тільки нагода до співу і плекання наших традицій, передусім мови, але й для показу нашої зорганізованости, щоб змінити опінію про нас серед польського громадянства, що поза традиціями села, в нас нічого більше нема. Тому й змагаємо до цього, щоб і хор наш зробив враження професійного з'єднання на вищому культурному поземі. Віщували нам, що наше молоде покоління в Польщі зникне, і так далі говорять. Але показалося інакше. Виросло молоде покоління і воно свідоме, що є українське, яке, живучи в Польщі, тішиться рівними правами і вкладає багато в життя краю та його культури.

Ненормальні відносини в краю витворили й різні комплекси. Одні говорять, що українська меншість велика й здібна до різних починів, інші знову, навіть під час передач у телевізії, говорять про нашу нерозвиненість і духове убозтво, наприклад, показують старих жінок, як співають дрижачими голосами якогось стереотипового різуна, то знову, що українці втратили почуття ідентичности, плекають якісь окремі культурні вартості, виказують страх перед суспільною відповідальністю тощо. Назагал, боротьба за свідомість національної ідентичности нелегка, але робиться старання, щоб запобігти нашому завмиранню. Часопис „Наше слово" робить велику освідомлюючу роботу й багатьох національно він відродив. І українські авдиції в щецінському радіо багато з наших освідомило. Хотілося б мати тут щось у роді літературного журналу, але цікавого й займаючого, щоб читати його з запертим віддихом. Треба тут теж зазначити, що Українська Католицька Церква — це дуже важливий чинник у поширенні національної свідомости, про що говорить студент Музичної академії у Ґданську. Від моменту нашого переселення втримувала наших людей Церква, спочатку нелеґально й потайки, а відтак явно із літургічним співом з традиційно українською мовою. Ми є на межі двох культур. Хоч довкілля і школа діють по-своєму, але ми з дому винесли дещо інше виховання й дещо іншу культуру зі

(Закінчення на стор. 3)

Андрій Бук

ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД ЗА ЛІТО

II.

Індекс консумпційних цін зріс всього на 0.2 відс., найбільше на харчі (0.3), тижневі заробітки на 1.5 відс. Ціни на цукор дальше зростають, бо Індія замовила один мільйон метричних тонн для Африки, а Югославія закупила, 90,000 метричних тонн, тому ціна зросла 14 центів на фунті, до кінця року може зрости до 35, через менші запаси, поганий врожай і зростаючу консумпцію, роздріблені ціни впали на 0.2 відс., за 6 місяців — 0.6, а гуртові продукції на 10.4 відс., другий місяць підряд, найбільше від 3 років, найбільше на бензину — 3.2 відс., ціни на оливу і бензину до кінця року можуть зрости, бо ЗСА щораз то більше зуживають і через спадаючу продукцію збільшують імпорт, в липні імпортували 50 відс. більше від льокальної продукції. ЗСА зуживають 1.8 відс. світової продукції оливи, з 16.7 мільйона бочівок у 1987 році до 20 міл бочівок до кінця декади.

Роздріблений продаж в липні зріс на 9 відс. — 144 біл. (в червні впав на 0.4), сильно зріс продаж у великих склепах, від 7 до 25 відс., 6 відс., більше ніж минулого року, що вказує на те, що економіка ще сильна, бо продаж віддзеркалює 2/3 економіки.

Особисті доходи в липні зросли на 0.7 відс. (в червні — O.8), через збільшені заробітки-платні, тобто найбільші від березня, а видатки також зросли на 0.7 відс. (в червні — 0.5), найбільше від квітня. Найбільшими доходами-заробітками користуються горожани в стейтах: Массачусетас — 11 міль. дол., Ню Джерзі — 21, Коннектикат — 23 річно.

Найкращі міста щодо коштів прожитку, лікарської опіки, домоустаткування, суспільної опіки, розваг, найменше злочинів і без турбот є: Сієтл в стейті Вашінґтон, Денбури в Коннектикат, Сан Франсіско в Каліфорнії і Денвер в Кольорадо.

Ціни на фармерські продукти в липні впали на 0.7 відс., в серпні на 1.4, третій місяць підряд, головно на сою, кукурудзу і деяку ярину, зросли на худобу, м'ясо, овочі і молоко (в липні продукція молока сильно впала), доходи фармерів натомість зросли на 2.5 відс., до кінця року вони можуть зрости до 8 відс. — 53 більйони долярів, минулого року 44, рекордові дотепер були у 1987 році — 47. Уряд дав фармерам 900 міл. дол. допомоги через неврожай, спричинений посухою минулого року.

Ціни зросли на деякі продукти і харчі, а також на мідь, через страйк робітників копалень в Канаді, Чіле і Перу.

Спадає консумпція американських вин: у 1987 році — 1 відс. у 1988 — 4.9, за 6 місяців цього року — 7 відс., через імпорт дешевших закордонних вин, так, що 7 — більйонова індустрія вин захиталася. Продаж минулого року впала на 20 відс., цього року вже на 14 відс., серед 43-ох стейтів, найбільше вина продукує Каліфорнія, де є поверх 700 винарень, тому найбільше консумує, минулого року — 390 міл. ґальонів, цього року вже 375.

Торговельний дефіцит в червні зменшився на 8.2 біл. дол. (за липень ще не подано), найбільше за останні чотири роки, через збільшений експорт на 1.2 відс. — 31 біл. дол. і зменшений імпорт на 3.6 відс., але економісти твердять, що до кінця року він зросте. Торговельний дефіцит з Канадою зменшився на 570 міл. дол., з Японією на 3.9 біл. дол. Задовження ЗСА в липні — 1.25 трильйона дол., за останній рік зросло на 580 міл. дол. Який буде стан економіки в третьому кварталі покаже найближчий місяць. Захитана мануфактура, а спадаюча експедиція, сьогодні найбільше за останніх три роки і зростаючі запаси інвентурні (1.2 відс.), найбільші за останніх п'ять років загрожують господарському застоєві, але зростаючий дрібний продаж, особисті доходи-заробітки, продаж домів, а головно сектор транспорту (2.7 відс.), через 38.3 відс. замовлення на літаки вказують на те, що економіка повільно далі зростає. Інфляція також повільно зростає, доляр після деякого зросту на вартості сьогодні коливається, золото паде, біржа звишкує з малими інтервалами, вичікуючи куди піде економіка, цього року зросла на 27 відс. Біржеві аналітики твердять, що вона може дещо захитатися, але до кінця року зросте, бо приватні, дрібні інвестори активізуються, через зменшені відсоткові стопи, збільшені заробітки-доходи та більші ощадності. Економічне положення покаже найближче засідання дирекції федеральних резерв. Конґрес домагається, щоби вона покінчила з конспірацією і секретними засіданнями і кооперувала з Білим Домом і Конґресом щодо фінансової і економічної політики та зміни дискантової стопи. Дирекція федеральних резерв останньо, після 50 років кооптувала з поворотом секретаря фінансів.

Закінчення буде

Іван Фур

ЯК В УКРАЇНІ СВЯТКУВАЛИ 100-ЛІТТЯ НАРОДИН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

I.

Ювілейні святкування 100-ліття народин Тараса Шевченка в Україні в 1914 році була величавими маніфестаціями національної свідомости народу, тоді під російською і австрійською окупаціями українських земель. В тому часі 85 відс. української етнографічної території з 30-ма мільйонами українського народу були в кордонах Росії, а Галичина, Буковина і Закарпаття в кордонах Австрії.

Російська адміністрація стало стосувала брутальний тиск. Переслідувано українську мову, шкільництво, культурно освітню працю, яка була під постійним наглядом жандармерії. Число українських послів до Державної Думи обмежено до семи осіб. Шовіністичні російські чорносотенні кола переслідували всякі прояви українського вияву.

Натомість в австрійській займанщині, на відносно ліберальних законах конституції, українці мали можливість провадити боротьбу з поляками і мадярами за виборчу і аграрну реформу, українське шкільництво, справедливу участь в адміністрації. В тому напрямі українці мали успіхи в шкільництві, культурно освітні товариства — „Просвіта", руханкові товариства „Січ", „Соколи" кооперативи і інші.

У 1908 році на намісника Галичини графа Потоцького, польського шовініста у Львові, виконано атентат. У боротьбі за український університет у Львові згинув від куль польський студент-шовініст студент українець Адам Коцко.

Світські і духовні провідники народу докладали великих зусиль, щоб піднести в народі національну свідомість, збудити національну гордість.

Росіяни з поляками штучно підтримували і поширювали москвофільство серед нашого народу. Багато священиків стали москвофілами, баламутили селян і молодь послаблювали український самостійницький рух і одностайний національний фронт. Такий був стан на українських землях у століття народин Тараса Шевченка.

У Києві міська рада організувала окремий комітет для переведення ювілейних святкувань. В програму святкувань входили, панахиди, святочні засідання, концерти, посвячення площі під будову пам'ятника Тарасові Шевченкові, назва однієї з кращих вулиць іменем поета, відчити і доповіді про Тараса в школах та спеціяльні видання творів поета. У Катеринославі (тепер Дніпропетровськ), міська рада ухвалила побудувати пам'ятник Тараса, зорганізувати при міській бібліотеці Шевченківський відділ, назвати іменем Тараса один з міських садів і поставити там бюст поета. У Катеринославі, тут створено стипендійний фонд ім. Тараса Шевченка а в Новоросійську поставлено одну з кращих шкіл і вулицю назвати іменем Тараса, поставити погруддя поета в царському саді, видати „Кобзар" і роздати його ученикам. Великі приготування переведено в Одесі, Миколаєві, Кам'янці Подільському й багатьох інших містах України, також в Петербурзі і Москві.

Та серед тих широких приготувань українського народу ювілейних святкувань 100-ліття народин Тараса Шевченка несподівано, як грім з ясного неба, прийшла заборона російського уряду такі святкування відбувати. Міністер внутрішніх справ Маклаков видав цю заборону на цілій території Росії. Найвища влада Православної Церкви, Святіший Синод заборонив служити панахиди по Шевченкові, а начальник Київської округи заборонив доповіді і гутірки про Тараса по школах. Київський губернатор особисто пильнував, щоб перервати всі приготування до ювілейних святкувань.

Безправна заборона відзначувати пам'ять найбільшого поета українського народу обурила весь народ, представники якого внесли до уряду протести. За вийнятком чорносотенних російських і польських часописів, всі видатні часописи світу натаврували некультурну і нелегальну заборону російського уряду. У Державній Думі відбулися дебати, які причинилися до української пропаганди в світі більше, чим це могли б зробити спокійно переведені святкування. Підтримали українців в боротьбі за їхні права, мову і культурну автономію князь Гальвані з партії російських поступовців, який вніс наглий запит до міністра внутрішніх справ, — на якій основі він видав заборону?... „Шевченкові й тепер не хочуть простити, — сказав він, — що Шевченко писав рідною мовою рідного народу. Противники святкувань пам'яті Шевченка вказують, що він політично був 'неблагонадьожний'. Але як може великий поет, що живе в часах гніту, рабства і нелюдських переслідувань не писати 'неблаґонадьожно'? Правительство забороняє навіть православному духовенству правити панахиди по Тарасові. Наскільки таке розпорядження відповідає духові християнської релігії, про це нехай судять представники Церкви..."

Посол Мілюков з російської Демократичної партії став в обороні загарбаних прав українського народу. Свою промову закінчив... „Дайте українському народові школи рідною його мовою, дайте права українській мові в судах та урядах, дайте свободу розвитку українським товариствам, газетам і видавництвам, то не маєте чого боятися бунту в Україні. ...бунт це протест проти неволі. Ви нарікаєте, що тепер український рух захопив тисячі, а я вам повідаю, що він захопить мільйони, а тільки від розуму уряду залежить чи він буде звернений проти держави чи ні..."

Посол Петро Мерщій, селянин з київщини, говорив про велику любов українського народу до Шевченка... Можна не дозволити народові просвіщатися, закрити бібліотеки і просвітні товариства, можна заборонити здвигнення пам'ятника Тарасові у Києві, та ніяка людська сила не може заборонити народові любити того, кого він обожає... я іменем українського народу кличу: дайте нам можність співати і плакати рідною мовою. Дайте нам свобідно любити і шанувати батька Тараса..."

Гарну і довгу промову в обороні ювілейних святкувань виголосив провідник російської поступової партії Рудічев... „Треба зрозуміти, що ідей багнетами не проб'єш... Українцям Шевченко дорогий не менш, як полякам Міцкевич, або росіянам Пушкін... ви викликаєте в українців ці почування, що їх заборона святкування Пушкіна викликала б у нас... Сором для тієї країни в котрій громадяни говорять не мовою рідної матері, але примушений говорити чужою... Сором цій країні в котрій забороняється свобідний поклін правді і справедливості... Нехай не буде сказано про російську репрезентацію, що вона рівнодушно віднеслася до цієї справи та не натаврувала цієї національної безсоромности..."

Продовження буде.

За посередництвом **ГЕНРІ МІХАЛЬСЬКОГО**

УКРАЇНСЬКИЙ КАМЕРНИЙ ХОР

(З ВАРШАВИ)

ЯРОСЛАВ ПОЛЯНСЬКИЙ — *дириґент*
РОМАН ГАВРАН — *співак-композитор*

КОНЦЕРТОВЕ ТУРНЕ по ЗСА і КАНАДІ

що його спонзорує
Український Народний Союз і Комітет Українців Канади

Вересень 21 — Жовтень 17, 1989

МОНТРЕАЛЬ, Кве.	**Четвер, 21-го вересня, 7:30 веч.** Auditorium Rosemount High, 3737 Beaubien East
ОШАВА, Онт.	**П'ятниця, 22-го вересня, 7-ма веч.** St. George's Heritage Centre, 38 Jackson Ave.
ГАМІЛЬТОН, Онт.	**Субота, 23-го вересня, 7:30 веч.** Delta Secondary School Aud., 1284 Main St. E.
ТОРОНТО, Онт.	**Неділя, 24-го вересня, 3-тя і 7-ма веч.** Metro Toronto Convention Centre Theatre 255 Front St. W.
РОЧЕСТЕР, Н. Й.	**Середа, 27-го вересня, 7:30 веч.** Eastridge N.S. Aud., 2350 E. Ridge Rd.
БАФФАЛО, Н. Й.	**Четвер, 28-го вересня, 7-ма веч.** McKinley H.S. Aud., 1500 Elmwood Ave.
ПАРМА ГАЙТС, Огайо	**П'ятниця, 29-го вересня, 7:30 веч.** Valley Forge H.S. Aud., 9999 Independent Blvd.
ВОРРЕН, Миш.	**Субота, 30-го вересня, 7-ма веч.** Fitzgerald H.S. Aud., 23200 Ryan Rd. & 9 Mile Rd.
ЧИКАҐО, Ілл.	**Неділя, 1-го жовтня, 5-та веч.** Lane Tech H.S. Aud., Western Ave. & Addison St.
С. БАВНД БРУК, Н.Дж.	**Четвер, 5-го жовтня, 7:30 веч.** Ukrainian Cultural Center, 135 Davidson Ave. Квитки до набуття в Українському Культурному Центрі, тел. 356-0090, або при вході годину перед початком концерту. Інформації: Іван Лишик, тел. 356-0090
БОСТОН, Масс.	**Субота, 7-го жовтня, 7:30 веч.** West Roxbury H.S. Aud., 1205 VFW Parkway
НЮ ЙОРК, Н. Й.	**Неділя, 8-го жовтня, 2:30 по пол.** Hunter College Aud., 69 St. (bet. Lexington & Park) Квитки: Арка, 26 1st Ave., tel. (212) 473-3550 Сурма, 11 E. 7th St., tel. (212)477-0729 Молоде Життя, 304 E. 9th St., tel. (212) 673-9530 Twardowski Travel, 18 St. Mark's Pl., tel. (212) 475-5583 або при вході годину перед початком концерту
КЛИФТОН, Н. Дж.	**Неділя, 8-го жовтня, 7:30 веч.** Clifton Senior H.S. Aud., 333 Colfax Ave. Квитки: в Українському Центрі, 240 Hope Ave., tel. (201) 779-4017 Boczniewicz Travel Serv., 10 Bottany Village Sq. W., Clifton, N.J., tel. (201) 478-3826 або при вході годину перед початком концерту
КЕРГОНКСОН, Н. Й.	**Вівторок, 10-го жовтня, 7:30 веч.** **Середа, 11-го жовтня, 7:30 веч.** Союзівка — Ukr. Nat'l Assn. Estate, Foordmore Rd. Квитки до набуття в крамниці Інформації: (914) 626-5641
ЮНІОН, Н. Дж.	**Четвер, 12-го жовтня, 7:30 веч.** Kean College — Wilkin Theatre, Morris Ave. Квитки: „Дніпро", 698 Sanford Ave., Newark, N.J. tel.(201) 373-8783 або при вході годину перед початком концерту
ЙОНКЕРС, Н. Й.	**П'ятниця, 13-го жовтня, 7:30 веч.** Saunders H.S. Aud., 145 Palmer Rd. Квитки: Dunwoodie Travel, 771-A Yonkers Ave., tel. (914) 969-4200 Elm Liquor Store, 126 Elm St., tel. (914) 963-0044 Lemko Hall, 556 Yonkers Ave., tel. (914) 969-3954 або при вході годину перед початком концерту
ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па.	**Субота, 14-го жовтня, 7-ма веч.** Northeast H.S. Aud., Cottman & Algon Sts. Квитки: Dora — Kosmos — Ducelowycz — Hanusey — Fantazia або при вході годину перед початком концерту
ГАРТФОРД, Конн.	**Неділя, 15-го жовтня, 3-тя по пол.** Bulkeley H.S. Aud., 300 Wethersfield Ave Квитки: СУМА, 961 Wethersfield Ave., tel. (203)146-6955 Інформації: Володимир Василенко, tel. 644-2729
СИРАКЮЗИ, Н. Й.	**Вівторок, 17-го жовтня, 7-ма веч.** Fowler H.S. Aud., 227 Magnolia St. Квитки: Ukr. Nat'l Home, 1317 W. Fayette St. tel. (315) 478-9272 або при вході годину перед початком концерту

„Віщували..."

Закінчення зі стор. 2.

своїми традиціями. Батьки наші хотять, щоб ми йшли тим самим шляхом, яким вони йшли і йдуть тепер і тому дають нам радо гроші на подорожі на проби хору, чи спільні українські зустрічі молоді. Тому й виїжджаємо громадно до гір Бескиду й наших колишніх поселень.

Очевидно, хоч маємо це саме шкільне виховання, що молодь польська й те саме бажання працювати суспільно й науково, то все таки не хочемо втратити того, що нам передали для збереження наші батьки. Коли кажу явно, що я українець, — каже Я. Душкевич, — то це викликає подив і за таке були випадки пімсти. Але тепер стає чимраз краще й такі мистецькі з'єднання як: „Журавлі", „Лемковина", „Ослов'яни", мішаний хор молоді у Кошаліні й Камерний хор молоді у Варшаві роблять велику роботу в напрямі освідомлення української молоді, хто вона є, з яких походить батьків та які в них культурні цінності, що викликають подив серед поляків та інших народів, де вони виступали та імпонували своєю зорганізованістю та вкладом праці у вияв цих культурних їх цінностей. Коли українці мають таку молодь, то вони заслуговують на велику пошану і такий народ не згине.

Лібертаріянські...

(Закінчення зі стор. 2)

голод в Україні, і додає: „Ґулаґ прийшов перед Авшвіцом", та ще й у мирний час! Нольте уважає, — пише Райко, — що, якби не було масакри цивільного населення в совєтах, протягом десяти років перед вибухом Другої світової війни, мабуть не було б і голокосту жидівського.

Як можна було побоюватися і... сподіватися, на Нольте посипалися атаки від жидів та лівих елементів, — пише Райко. Під натиском Ізраїля німецька Фундація Наукових Дослідів відтягнула грошовий приділ, що був призначений для ученого і, його пляновану лекцію в Оксфорді відкликано, підпалено його авто в Берліні і т. д.

Ралф Райко, згадує про те, що ряд інших авторитетних і визнаних у світі авторів висловлювали думки, подібні до Нольте. Роберт Конквест сказав „Для підсовєтських громадян Колима є таким самим жахітливим словом, як для жидів Освєнцім". Пол Джансон, автор багатьох книг і сам Юдофіл, писав, що нацисти копіювали совєтську систему концентраційних таборів, і він же порівнював український голодовий голокост до жидівського голокосту. На думку Джансона: „Ґітлєрівська остаточна розв'язка має свій початок не лише в гарячковому умі Гітлєра, але також у (совєтській) колективізації селян". Нік Еберстадт, експерт совєтської демографії, вважає, що Совєтський Союз є не лише первісною державою — вбивцем, але він став моделем для інших. Райко цитує лист Бертранда, британського ученого і пацифіста, що Рассел писав до леді Оттолін Морель у 1920 році, після своєї візити до Росії: „Большевизм — це тиранська бюрократія із шпигунською системою, що є більш детальнo розроблена і більш жахлива як за царів, та із зухвалою і бездушною 'аристократією', що складається з американських жидів". На думку Райка, який сам є, здається, жидівського походження, опінія Расселя була помилкою.

Обговорюючи злочини альянтів, Райко, який обмежив себе виключно европейським театром війни, згадує масакру цивільного населення британськими та американськими бомбами, що в результаті дало 600 тисяч забитих та нечуване знищення культурних пам'яток в Европі. Британський генерал Дж. Ф. С. Фуллер назвав це бомбардування „огидною різнею, що навіть засоромила б Атиллу". Коли у 1943 році проголошено „Плян Морґентау", на підставі котрого Німеччина мала б стати „аґрарною країною", на зразок недорозвинених країн Третього світу чи ґітлєрівський уряд використав це для пропаґанди (хоч цей плян не був, на щастя, альянтами зреалізований), а Ґебельс мав арґумент проти американців, назвавши Плян Морґентау „Жидівським пляном вбивства".

Автор статті Р. Райко згадує також інші злочини „альянтів", як наприклад, примусову репатріяцію на певну смерть сотень тисячів вояків армії Власова та дев'ятдесят тисяч козаків, котрі навіть не були совєтськими громадянами, і то з родинами. Він іронічно каже: „Це також —заслуга" Рузвельта і Черчіля". Райко пригадує нам, що шістнадцять мільйонів східних німців були вигнані з їхніх прадідівських земель і що в процесі цього виганяння згинуло два мільйони людей. Анн О-Гаре МкКормік, тодішня кореспондентка „Ню Иорк Таймсу", порівнювала це виселення до нацистських злочинів, а американський журналіст Генрі Чемберлін назвав вигнання німців „одним з найбільш варварських вчинків у історії Европи". Після всіх тих злочинів, що їх вчинили західні демократії, їхнє обурення на недавні події в Бейджінгу (в Китаї) звучать дуже по-фарисейському. Райко кінчає свою статтю словами: „У цьому столітті всі великі держави були державами-вбивцями у більшій або меншій мірі. Нема сенсу відокремити одну масову жорстокість історично і морально і концентруватися на ній цілковито, виключаючи всі інші".

∴

Табу проти правди усуваються дуже повільно і дуже болісно, про що ми знаємо.

Ми пам'ятаємо, що ще недавно, під жидівським натиском, Департамент освіти у стейті Ню Йорк, у підручнику для середніх шкіл, не дозволив помістити інформації про штучний голод в Україні в роках 1932-33, разом із інформацією про жидівський голокост, хоч заголовком цього проєкту було „Вчення про голокост і ґеноцид". Щойно протести українців та підтримка деяких стейтових законодавців головно асемблімена Вілліяма Ларкіна, переконала Департамент освіти, що треба, принаймні видати осібний том про голод-ґеноцид в Україні та про переслідування українців совєтами. Цим разом із інформаціями про Україну приміщено також опис ґеноциду в Камбоджі.

Якщо йде про нас, українців, то речі, про які говорить Ралф Райко, нам давно знайомі, але факт, що ця стаття появилася у „лібертаріянському" журналі, який репрезентує „вишуканих" читачів, поклонників доктрини „Laissez Faire", вказує на те, що американська інтелектуальна еліта починає прозрівати. Приказка каже, „ліпше пізно як ніколи", бо, як казали старинні римляни, „історія є вчителькою життя". Чимала заслуга у цій зміні є по стороні Хрущова, який перший розвінчав Сталіна і його злочинних прибічників, а Горбачова через його гласність.

Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку
запрошує Членів й Українське Громадянство
на **ДОПОВІДЬ** на тему:

НАУКА ПСИХОЛОГІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ РАДЯНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ У МИНУЛОМУ ДЕСЯТИЛІТТІ ТА ЇЇ ПЕРСПЕКТИВИ НА МАЙБУТНЄ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПЕРЕБУДОВИ

яку виголосить

Іван Головінський

професор Ратґерського Університету
що відбудеться
у суботу, **23-го вересня 1989 р. о год. 5-ій вечора в домі НШТ**, **при 63 Четверта авеню в Ню Йорку між 9-ою і 10-ою вулицями**

11-ий З'ЇЗД

ЗАЛЬЦБУРЗЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

відбудеться
в днях 6-го, 7-го і 8-го жовтня 1989 року на Оселі УНСоюзу СОЮЗІВКА, Кергонксон, Н. Й.
Приміщення просимо замовляти:
Ukrainian National Association Estate
Foordmore Road, Kerhonkson, N.Y. 12446. Tel.: (914) 626-5641

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

В ЄРУСАЛИМІ БУЛИ заарештовані за підроблення американських в'їзних віз четверо ізраїльтян, які працюють в амбасаді ЗСА. Як сказано в заяві амбасади, поліція вважає, що у злочинній змові не брав участи ніхто з американського персоналу. Амбасада негайно ввела нові правила, які повинні попередити повторення зловживань з візами. Злочинці викрадали в амбасаді блянки віз і печатки і підроблювали не іміґраційні, а тимчасові візи, які видаються ізраїльським туристам і промисловцям, що відвідують ЗСА. Покупцями фальшивих віз були ізраїльські громадяни, яким тяжко було б дістати дозвіл на виїзд у ЗСА у зв'язку з судимістю або з інших причин. Американська амбасада відмовилася назвати імена заарештованих.

Союз Українок Америки 86-ий Відділ в Нюарку
запрошує Вас з родиною на

СВЯТОЧНЕ ПРИЙНЯТТЯ

з нагоди
25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ВІДДІЛУ
яке відбудеться
в неділю, 24-го вересня 1989 р. о год. 2-ій по пол.
Berkeley Plaza, 735 Springfield Ave., Berkeley Heights, N.J.
Вступ: $25.00 від особи
Зголошуватися до 20-го вересня телефонічно (201) 375-8009

64-ий Відділ Союзу Українок Америки в Ню Йорку
запрошує гостей та членок СУА на

РОЗПОВІДЬ

Христі Навроцької

„ЯК Я БАЧИЛА УКРАЇНУ"

Розповідь з прозірками відбудеться
в суботу, 23-го вересня 1989 р. о год. 6-ій вечора в залі Українського Спортового Клюбу при 122 Другій Авеню в Ню Йорку

ОЛЕКСАНДЕР ХОМЯК

КООПЕРАТОР І ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

народжений 23-го серпня 1906 року у Львові,

помер 12-го вересня 1989 року у Гамилтоні, Канада

ПОХОРОН відбудеться в понеділок, 18-го вересня 1989 року з церкви св. Миколая, 280 Melvin Street, Hamilton, Ont., Canada L8H 2K2

РОСТИСЛАВ Л. ХОМЯК, син
МАРТА БОГАЧЕВСЬКА-ХОМЯК, синова
ТАНЯ І ТЕОДОРА ХОМЯК, внучки
1802 Rupert Street, McLean, VA 22101

ІРИНА КРАВЦІВ, сестра з чоловіком РОМАНОМ і родиною

СВЯТОСЛАВ ФЕДЕРЧУК, племінник з родиною

Пам'ятник...

(Закінчення зі стор. 1)

тоні і з виразом чернечої навіжености, відвідувачі охрестили „Єзуїтом"!). Чи не надто спрощене, побутове, приземлене розуміння національного генія України, найвеличнішої духовної постаті її новітньої історії?!"

П. Романюк вважає виставлені проєкти не дуже вдалими, щоб негайно братися за побудову пам'ятника, особливо у Львові, де особа Кобзаря оповита найвищим пієтизмом і де поставлення пам'ятника пов'язують з національним відродженням. Народ чекає „апостола правди і науки", який став символом нації.

Обласна газета „Вільна Україна" повідомила, що оскільки жоден з представлених на конкурс проєктів не відповідає повною мірою вимогам мистецтва щодо якости, то першої премії вирішили не присуджувати. Авторські групи, праці яких удостоєні другої і третьої премій, згідно з угодами, укладеними з міністерством культури УССР, працюватимуть над удосконаленням своїх проєктів до 30-го грудня ц.р., після чого буде зроблено остаточний вибір пам'ятника для Львова.

Редакція газети „Культура і життя" закликає все ж не поспішати зі спорудженням пам'ятника, а продовжити конкурс, залучивши до нього ширше коло мистців, в тому числі й закордонних.

ТОВАРИСТВО СВЯТА СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє:

на **ПАТРІЯРШИЙ ФОНД** зложили

VI — 89

1,000.00 дол. — зі спадку бл. п. Людвіки Музики;
300.00 дол. — Фед. Кредитівка „Самопоміч" в Ню Йорку;
250.00 дол. — Роман Вомпель;
200.00 дол. — Ольга Левицька;
по 100.00 дол. — д-р Роман Смик (даток за 3-ій квартал 89 р.), Стефан Олексів (з нагоди 65-ліття приятеля Миколи Ґайдича), Созонт і Ростислава Качала (у пам'ять родичів бл. п. Григорія і Ізидори Качала та батька бл. п. Симеона Іванчука), д-р Александер Стрільбицький;
по 50.00 дол. — Микола і Марія Луцькі (в пам'ять родичів бл. п. Ілії і Даніцелі Городиських та бл. п. Антона і Марії Луцьких), Олекса Рибак (на висилку релігійних книжок в Україну), д-р Пилип Демус, п-во М. Павлус, д-р Юрій Сороковський, Павло Німець;
по 25.00 дол. — Микола Лаврін, Анна Коренець;
по 20.00 дол. — Ярослав і Дарія Ратич, Софія Теслюк, Марія Іскѵ, Об'єднання „Тернопільщина" в Гайд Парк, МА, Аліна М. Олексин, Марія Оксана Бачинська (на книжки в Україну), Мирон Захаріясевич, Марія Турчин, Варвара Швед;
15.00 дол. — Наталія Стефанів;
по 10.00 дол. — Марія Уздейчук, Анна Сташко, Богдан і Ізидора Боярський, Борис Дурбак;
по 5.00 дол. — Петро Мегик, Борис Дурбак.

На радіопрограму „Голос Української Діяспори", зложили:
300.00 дол. — Укр. Щадниця у Філядельфії (даток за квітень, травень і червень);
20.00 дол. — Роман і Ірена Ярош.

Збірки Українського Патр. Товариства — Відділ в Баффало, Н. Й. — переслав Зенон Боднарський (реф. Патр. Фонду):
958.00 дол. — чергова вплата зі збірки Відділу.

В пам'ять бл. п. Ірини Шинаровської, зложили:
50.00 дол. — Марта Перейма;
20.00 дол. — Ореста Перейма.

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмишановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший Фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку: IRS No. 23-7380645.

Всі чеки просимо виписувати на:

St. Sophia Religious Association — Patriarchal Fund

та пересилати на адресу:

7911 Whitewood Rd., Philadelphia, PA 19117

Подаємо справлення імен жертводавців у списку Коляди в Керґонксоні, Н. Й. — з лютого 88 р. — поміщеного в Бюлетені Т-ва Свята Софія ч. 12, зложили:
по 10.00 дол. — Роман Чучкевич, Онуфрій Литвин, Микола Василик, Г. А. Мокляк, Осип Безкоровайний, Стефанія Лукомська;
по 5.00 дол. — Іванна Делецька, Михайло й Оля Бодлак, Роман Сас, Стефанія Чорна, Р. С. Мороз, Магдалена Оршуляк, Роман Бобяк.

РІК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ПІДТРИМУЙМО УКРАЇНСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО!

Ідучи назустріч закликові Світового Конґресу Вільних Українців про проголошення 1989 року Роком Української Мови, Шкільна Рада звертається до всіх українських громад ЗСА подбати про організування рідної школи або курсів українознавства, а існуючим подати руку допомоги. Нехай не буде ні одної української родини, дітей якої не було б в українській школі. Нехай кожна українська організація подбає про існування рідної школи у своїй громаді. Нехай ні одна українська церква не залишиться осторонь цієї великої справи.

Шкільна Рада для допомоги батькам подає список існуючих шкіл і прізвища їхніх директорів або голів опікунчих установ:

1. Асторія, Н.Й. — Марія Нестерчук,
2. Балтимор, Мд. — Іван Корж,
3. Бостон, Масс. — Ігор Микита,
4. Баффало, Н.Й. — Ніля Стецьків,
5. Вашінґтон, Д.К. — Марія Юрач,
6. Виппані, Н.Дж. — Євген Федоренко,
7. Вотервліт, Н.Й. — Микола Філь,
8. Гартфорд, Конн. — Марта Кузьмович,
9. Дітройт, Миш. — Ярослав Березовський,
10. Джерзі Сити, Н.Дж. — Дозя Дубей,
11. Йонкерс, Н.Й. — Оля Рудик,
12. Кергонксон, Н.Й. — Стефанія Барановська,
13. Клівленд, Огайо — Віроцлав Кость,
14. Лос Анджелес, Каліф. — Оля Самокіш,
15. Нюарк, Н.Дж. — Хризанта Гентиш,
16. Ню Гейвен, Конн. — Мирон Мельник,
17. Ню Йорк „Самопоміч" — Ольга Кекіш,
18. Ню Йорк СУМА — Павлина А. Данчук,
19. Пассейк, Н.Дж. — Стефанія Квасовська,
20. Рочестер, Н.Й. — Петро Лещишин,
21. Савт Бавнд Брук, Н.Дж. — Олексій Шевченко,
22. Сиракюзи, Н.Й. — Ганя Грищак,
23. Трентон, Н.Дж. — о. Василь Макух,
24. Філядельфія, Па. „Р.Ш." — Мирослава Гил
25. Філядельфія, Па. „НУШ" — Ігор Шперналь,
26. Фінікс, Аріз. — Христина Бойко,
27. Чикаґо, Ілл. „Р.Ш." — Надія Скорин,
28. Чикаґо, Ілл. „св. Йосифа" — Ірина Дмитерко,
29. Ютика, Н.Й. — о. Богдан Смик.

Закордонна...

(Закінчення зі стор. 1)

гордости за свою національну незалежність. Нас же жорстоко переслідували. Вся наша інтеліґенція була знищена".

Під час з'їзду Л. Лук'яненко очолював найбільш радикальну групу, вимагаючи повного відділення України від Росії. Однак такі настрої не отримали підтримки більшости, котра виступає за створення такої ситуації, в якій українці відчули б перевагу свого становища на території України.

П. Міллар відзначив, що делеґати бурхливими оваціями зустрічали кожну промову, у якій була вимога усунути Щербицького. У зв'язку з цим Міллар висловив подив, що Ґорбачов до цих пір терпить „геронтократа брежнєвської епохи" і сам приходить до висновку, що очевидно кремлівський лідер хоче будь-якою ціною утримати Україну в складі СССР як і всю владу Москви над республікою. Проте будь-яка ціна може виявитись надмірною. У п'ятницю, 8-го вересня, у зв'язку зі з'їздом НРУП, у Києві відбулася нарада керівників республіканського КҐБ й МВД, на якій обговорювалися „заходи для можливого припинення антисовєтської діяльности неформальних груп". Два тижні перед цим у навчальних військових таборах під Києвом відбулися вправи можливих дій військових спецчастин при розгоні демонстрацій.

З погромною промовою виступив минулої п'ятниці Єгор Лігачов під час своєї поїздки до міста Фрунзе. Він вимагав „рішучих заходів для забезпечення стабільности в країні". Лігачов, правда, назвав ці заходи „політичними", однак, як пригадує Міллар, свого часу політичними акціями називалися і сталінські репресії, розкуркулення та боротьба з „ворогами народу".

Особливу увагу на з'їзді НРУ в Києві привернула промова одного з лідерів польської „Солідарности" Адама Міхніка, який закінчив свою промову словами: „Хай живе демократична, справедлива, вільна Україна".

Але не тільки „Вашінґтон Пост" і „Лондон Таймс" призначили багато місця подіям в Україні, а зокрема з'їздові НРУП. Бо коли ці газети подали звідомлення своїх кореспондентів про з'їзд НРУП 10-го і 11-го вересня, то канадський щоденник „Ґлоб енд Мейл" подав вістку вже в п'ятницю, 8-го вересня ц.р., широко й цікаво розповідаючи про те, що існує відкрита боротьба поміж організаторами та прихильниками НРУП й заскорузлими комуністичними лідерами України. Ця ворожнеча сягає таких розмірів, що офіційні засоби масової інформації в республіці ледве спромоглися на невеличкі замітки про цю важливу подію для України, що відбулася в Києві.

Другий торонтонський щоденник „Торонто Стар" вже в своєму числі з 10-го вересня не тільки що поінформував про з'їзд НРУП, але, звертаючись до українських співгромадян, перевів ряд розмов з ними про те, як саме вони задивляються на ці події в Україні? Свої інтерв'ю провела газета з президентом СКВУ Юрієм Шимком та іншими громадськими діячами.

Щоденник „Вінніпеґ Фрі Пресс" подав обширно про стремління організаторів НРУП, зазначуючи важливість України для цілого СССР і проблеми пов'язані з тим. Натомість нюйоркський щоденник „Ню Йорк Таймс", щось на зразок совєтської преси, обмежився тільки до невеличкої замітки про події, що відбулися останніми днями в Києві. Все ж таки закордонна преса і деякі телевізійні мережі, як ТНТ, каблева і Сі-Бі-Ес куди обширніше заговорили про події в Україні.

Обширний коментар про з'їзд подав також щоденник „Крищен Саєнс Монітор" в числі з 11-го вересня ц.р.

ІВАН ДЕМ'ЯНЮК ВИСЛОВЛЮЄТЬСЯ:

"ВИ ЗАСУДИЛИ... ЛЮДИНУ ЯКА Є ЗОВСІМ НЕВИННА; НЕВИННА ОСОБА."

"Я НЕ Є 'ІВАН ГРОЗНИЙ' І НАЙСПРАВЕДЛИВІШИЙ СВІДОК Є САМ БОГ, ЯКИЙ ЗНАЄ ЩО Я НЕВИННИЙ."

"МЕНІ ЦЕ НЕНАЛЕЖИТЬСЯ. Я НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ — І БОГ Є МЕНІ СВІДКОМ."

ТОМУ ЗВЕРТАЄМОСЯ З ПРОХАННЯМ: ДОПОМОЖІТЬ ЗАХИСТИТИ НЕВИННУ УКРАЇНСЬКУ ЛЮДИНУ СВОЇМИ МОЛИТВАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ ПОЖЕРТВАМИ — ПОДАЙМО БРАТНЮ РУКУ КОНЕЧНОЇ ДОПОМОГИ!...

СВОЇ ПОЖЕРТВИ ПРОСИМО СЛАТИ НА АДРЕСУ:

THE JOHN DEMJANJUK DEFENSE FUND
P. O. BOX 92819
CLEVELAND, OHIO 44192

Любив землю і її красу

Пам'яті сина Волині інж. Ф. Онуфрійчука

Про Федора Онуфрійчука, що помер вночі з неділі на понеділок Великодніх Свят, 1-го травня ц.р., у Вінніпезі, не знайдете багато вісток з його життєпису. В замітках до його книг — по кільканадцять рядків, а в „Довіднику" д-ра М. Марунчака подані лише основні дати з його життя. Вони такі:

Потомок козацького (по батькові) і боярського (по матері) родів, Федір Онуфрійчук побачив світ 17 лютого 1908 р. в Дубечному на Волині і цим наче зв'язав себе назавжди з тією областю України. В Рівному закінчив середню, в Люблині високу освіту, що її доповнював потім ще студіями в Українській Технічній Господарській Академії в ЧСР. Садовод, інженер-агроном, асистент-професор, дослідник та ляборант-експериментатор Ботанічного Інститут у Франкфурті (Німеччина) і Хліборобського факультету Манітобського університету у Вінніпезі, дипломант Високої школи Паркового Мистецтва в Дес Моїнс (ЗСА) та член Італійської Академії Прикладного Мистецтва, — з такими формальними документами й відзначеннями пройшов Федір Онуфрійчук шляхи твердого життя і праці від рідної Люблинщини через Німеччину й Італію до Канади, де від 1959 р. працював парковим архітектом в Йорктоні, Саск., та лектором біології й генетики в Колеґії св. Андрея у Вінніпезі. І там і тут вроджене глибоке відчування краси, зокрема краси природи, виявилося у Ф. Онуфрійчука ще в окремий спосіб: він став писати оповідання та записувати свої помічення і досліди, а любов до всього рідного пробудила в ньому колекторський змисл, що й оформив згодом у хаті нашого Федора справжній та високоякісний хатний музей з творами мистецтв і старовинною зброєю. Добре виданий довідник цього свого музею, з кольоровими ілюстраціями, може бути доказом, як Ф. Онуфрійчук любив цю ділянку".

На тому відтинку, — колекціонерства та книголюбства, ми з Федором Онуфрійчуком стали друзями і він не раз обіцяв мене взяти колись до своєї хати та показати мені призбиране, але так і не довелося. Мені тільки приємно, що, скориставши з праїзду на постійний побут до Вінніпеґу, я запросив Федора до читальні „Просвіти" з рефератом про Йорктон та українців Саскачевану, що він і виконав зразково, — він був добрий і цікавий доповідач та зокрема для цього свого викладу виконав мапу нашого поселення в Саскачеванській провінції, яка є досі в моєму архіві дорогою пам'яткою про нього.

Але мене зацікавила уже після смерти Ф. Онуфрійчука його письменницька спадщина. У згадках про нього повторювалася постійно цифра „22 книжки пера покійного", у мене було 13 його книжок з автографом, і я хотів конче зробити повну листу його публікацій. Довелося трохи потрудитися, але такий список я таки зробив і це буде мабуть, бібліографія його книжкових видань — зрештою здебільша виданих власними коштами, добре оформлених з технічного боку та багатих на цікаві й рідкісні ілюстрації. Ще цікаво: у своїй специфіці, — в ботаніці та рослинознавстві, — Федір Онуфрійчук оригінальний дослідник, а його книжка „Світ рослин у творах Т. Шевченка" (Вінніпег, 1961, 52 сторінки, накладом автора) є чи не єдиною такою студією в нашому Шевченкознавстві.

А в тім, з 22-ох книжок нашого автора 10 присвячені основному його фахові, тобто рослинознавству, і перша з них „Поступове садівництво", була надрукована ще в 1925 році в Луцьку, коли авторові було 19 літ. П'ять чергових праць покійного — це його поклін Українській Православній Церкві, якої він був вірним і відданим сином, ще чотири — англійською мовою і три — особистого характеру.

П'ять публікацій Ф. Онуфрійчука обмежені своїм засягом та тематикою до середовища Української Православної Церкви в Канаді і навіть якщо доповнюють загальну історію українців у Канаді, не мають вони, на наш погляд, загальноукраїнського чи загальнонаукового значення. Навпаки, Ф. Онуфрійчук зійшов ними з позицій науковця-дослідника більшого формату до ролі літописця, до того ж емоціонального, — і напевне українська наука була б скористала більш, якби він був присвятив час і зусилля тематиці, з якої починав свою науково-публіцистичну діяльність.

Цікавою є „Музейна збірка українських народних скарбів" (Йорктон, 1981, накладом автора, 56 сторінок) з кольоровими ілюстраціями та такою ж іконою Пречистої на обкладинці, все зі збірок Ф. Онуфрійчука. Це останнє видання — може найбільш цікаве для бібліографії покійного. Це справді те найінтимніше з його небуденної особовости, що він носив і беріг у душі та серці і що ще раз показує, як любив він Україну і свій український народ. На чужині, в далекому від своєї дорогої Волині канадському місті Йорктоні, Ф. Онуфрійчук намагався, не жаліючи зусиль та коштів, зберегти те найдорожче з рідної старовини та культури, що знайшлося в орбіті його зацікавлень, — і з того згодом виросла багата та цінна збірка, якій може позавидувати кожний наш музей у вільному світі. Цією своєю збіркою покійний дорожив так, як і найдорожчими та найближчими з рідних: дружиною Людмилою та сином Романом.

Вже самі заголовки публікацій Ф. Онуфрійчука вказують, яка їх тематика: є праці чисто наукового характеру, є наче підручник паркової архітектури, фахівцем і знавцем якої був автор, є цінна праця про сільську округу Мікадо у Саскачевані, що стала, — не зважаючи на свою китайську назву, — одним зі зразкових українських поселень на Заході Канади. Книжка сильно ілюстрована цікавими й небаченими ілюстраціями з життя і побуту цих наших піонерів. Аж дивно, як і стільки Федір зміг роздобути. І нарешті четверта англомовна книжка нашого автора — це оповідання.

Федір Онуфрійчук був справжнім науковцем-дослідником з літературним хистом й відданим своїй культурі та працьовитим співтворцем життя своєї спільноти. І коли смерть забрала його з вінніпезької української громади та близького йому волинського побратимства, Вінніпеґ і волинські організації відчули втрату його так боляче, як відчули її найближчі — дружина Людмила, що їй покійний присвятив свою книжку „Харчові рослини — друзі людей", та дорогий його серцю син Роман. Їм не забути чоловіка і батька, а українській спільноті й українській науці зокрема не дозволять забути ніколи книжки Федора Онуфрійчука, писані умом і серцем цього небуденного сина Волині.

Анатоль Курдидик

ВІДІЙШЛИ
● ВІД НАС ●

АНАСТАЗІЯ БІЛАС, член УНС Відд. 120-го ім. св. Миколая в Аліквіппа, Па., померла 18-го серпня 1989 року на 96-му році життя. Нар. 1893 року в Самборі, Україна. Членом УНС стала 1934 року. Залишила у смутку двох синів три доньки, 14 внуків і 21 правнуків. Похорон відбувся 22-го серпня 189 року на цвинтарі Мавт Олівет в Аліквіппа, Па.
Вічна Їй Пам'ять!

Е. Матіяш, секр.

ОКСАНА ЧИКАЛЮК, член УНС Відд. 10-го Т-ва Українських Евангеликів у Філядельфії, Па., померла 28-го липня 1989 року на 71-му році життя. Нар. 1918 року в Рівному, Україна. Членом УНС стала 1969 року. Залишила у смутку сина д-ра Петра, доньок Галину Микулич і Людмилу Крилову, невістку, двох зятів, 7 внуків та дальшу родину на Україні. Похорон відбувся 31-го липня 1989 року в Вайлдвуді, Н.Дж.
Вічна Їй Пам'ять!

К. Хільченківський, секр.

МАРІЯ ПАНАСЮК, член УНС Відд. 350-го ім. Св. Арх. Михаїла в Стемфорді, Кт. померла 27-го липня 1989 року на 9[illegible]-му році життя. Нар. 1893 року в Україні. Членом УНС стала 1924 року. Залишила у смутку дві доньки Анну Саболь і Марію Титлу, 4-ох внуків і 10 правнуків. Похорон відбувся 29-го липня 1989 року на цвинтарі св. Івана в Дарієн, Кт.
Вічна Їй Пам'ять!

Тома Фінів, секр.

СТАНИСЛАВ ОЛЕНИЧ, член УНС Відд. 379-го Т-ва ім. св. Юрія в Чикаго, Ілл., помер 2-го травня 1989 року на 42-му році життя. Нар. 17-го серпня 1946 року в Німеччині. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку матір Ирину і багато приятелів. Похорон відбувся 5-го травня 1989 року на цвинтарі св. Михаїла у Варшаві, Вісконсин.
Вічна Йому Пам'ять!

Василь Семків, секр.

ІВАН САВКА, член УНС Відділу 292-го ім. св. Івана Хрестителя в Дітройті, Миш., помер 1-го серпня 1989 року. Нар. 1924 р. у Дітройті, Миш. Членом УНС став 1942 року. Залишив у смутку сестер Мері і Ненсі, братів Геррі і Вілліяма, сина Івана мол., і 7 племінників і племінниць. Похорон відбувся 4-го серпня 1989 року на цвинтарі св. Ядвіґи в Дірборн Гайтс, Миш.
Вічна Йому Пам'ять!

Стелла Федик, секр.

АНТІН ПАНАК, член УНС Відд. 78-го ім. св. Миколая вМіннерсвілл, Па., помер 25-го червня 1989 року. Нар. 28-го травня 1922 року в Америці. Членом УНС став 1981 року. Залишив у смутку двоє дітей. Похоронений в Генінгенс крематорії в Редінг, Па.
Вічна Йому Пам'ять!

Мері Петрунцьо, секр.

МИХАЙЛИНА ЧОРНА, член УНС Відд. 165-го ім. Тараса Шевченка в Толідо, Огайо, померла 1-го серпня 1989 р. на 83-му році життя. Нар. 1906 року в селі Буданів, Зах. Україна. Членом УНС стала 1934 року. Залишила у смутку мужа Михаїла, дочку Ольгу з мужем Карелтон, чотирьох внуків, троє правнуків і дві сестри. Похорон відбувся 4-го серпня 1989 року на цвинтарі Калварі в Толідо, Огайо.
Вічна Йому Пам'ять!

Марія Пелехата, секр.

ЙОСИФ С. ВІНЧЕ, член УНС Відд. 113-го в Деррі, Па., помер 4-го липня 1989 року на 76-му році життя Нар. 2-го травня 1913 року в Летроб, Па. Членом УНС став 1966 року. Залишив у смутку дружину Марію. Похорон відбувся 7-го липня 1989 року на Ст. Роз Семетері в Броденвіл, Па.
Вічна Йому Пам'ять!

Ф. Коземчак, секр.